

Forældre- perspektiver på kvalitet i dagtilbud

The LEGO Foundation

CEFA

VI FREMMER VIDEN

Projektet er gennemført i samarbejde med LEGO Fonden som en del af "Hvem vil børnene"-projektet op til kommunalvalget 2021. Dataindsamlingen i projektet er gennemført af Epinion for DEA og LEGO Fonden.

Udarbejdet af:

Jon Østergaard Eilenberg, ph.d., seniorkonsulent
Lise Bendix Lanng, seniorkonsulent
Tarek Ziad Choheiber, projektassistent

Udgivet: oktober 2021

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Design: Spine Studio

Indhold

-
- 4** Baggrund
  - 5** Hovedkonklusioner
  - 6** Implikationer
  - 7** Leg og den styrkede pædagogiske læreplan
  - 13** Andre perspektiver på kvalitet og kilder til viden
  - 18** Referencer
  - 19** Bilag 1. Datagrundlag

Baggrund

Der er i de senere år kommet større politisk fokus på dagtilbudsområdet, bl.a. gennem en politisk aftale om minimumsnormeringer og styrket tilsyn samt vedtagelse af en ny lov om en styrket pædagogisk læreplan, som kommuner og dagtilbud arbejder på at realisere i disse år. Vigtigheden af samarbejdet mellem dagtilbud og forældre samt forældres muligheder for indblik i kvaliteten har i den sammenhæng fået en mere fremtrædende plads end hidtil. Med den politiske aftale om minimumsnormeringer er der fx lagt op til, at forældre får bedre muligheder for indblik i daginstitutionernes forhold. Derudover er resultaterne fra en national brugertilfredshedsundersøgelse blandt forældre til børn i dagtilbud på vej.

Langt størstedelen af de danske børn og deres forældre benytter sig af dagtilbud i hverdagen. I den seneste tid har der været et øget fokus på at sikre, at kvaliteten i dagtilbuddene giver alle børn mulighed for at trives, udvikle sig, lege og lære. Desuden er der en levende debat om, hvordan man vurderer kvalitet, og hvilke kvalitetsmarkører der er vigtige.

Det er dog ikke alle perspektiver i denne debat, der er lige godt undersøgt. Således mangler der stadig viden om, hvordan den brede gruppe af forældre opfatter og vurderer kvalitet i dagtilbud – ikke mindst i lyset af det øgede fokus på leg og læring, som fremhæves i den lovgivningsmæssige ramme for indholdskvalitet, den styrkede pædagogiske læreplan (SPL). Forældres syn på kvalitet er i en dansk kontekst blevet undersøgt i rapporter af Torben Næsby (Næsby, 2019) og Tænketanken DEA (DEA, 2021), som begge fandt,

at forældre primært lægger vægt på omsorg, tryghed og trivsel. Næsby fandt desuden, at temaerne fra SPL og personalets uddannelsesniveau kom i anden række. Disse resultater understøttes af en norsk undersøgelse, hvor forældrene ligeledes nævner børnecentrerede og demokratiske værdier som værende de vigtigste (Wolf, 2018). Denne norske undersøgelse fandt også, at nogle forældre lagde vægt på læring og literacy, hvilket især gjaldt kortuddannede forældre.

I nærværende undersøgelse blev forældre spurgt om en række forskellige elementer, der kan indgå i vurderingen af kvalitet i dagtilbud. Dels udvalgte elementer fra SPL og det pædagogiske grundlag for læreplanen. Dels elementer vedrørende samspil og rammer i dagtilbuddene. Og dels elementer vedrørende kilder til viden. Det skal bemærkes, at spørgeskemaet blev udsendt i august 2021, hvor corona-restriktioner stadig påvirkede hverdagen i både kommuner og dagtilbud.

Denne publikation henvender sig særligt til kommunale aktører med henblik på at styrke dialogen om, hvordan dagtilbuddenes kvalitet kan udvikles nationalt, i den enkelte kommune og i det enkelte dagtilbud. Undersøgelsen er en del af projektet "Hvem vil børnene", der er et samarbejde mellem DEA og LEGO Fonden. "Hvem vil børnene" skal sætte småbørnsområdet på dagsordenen op til kommunalvalget gennem bl.a. undersøgelser, netværksmøder og events.

Hovedkonklusioner

Over 95 pct. af de adspurgte forældre var enten helt eller delvist enige i legens betydning, som den står i formålsparagraffen til den styrkede pædagogiske læreplan (SPL): at leg bør være grundlæggende for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddene. Dette gjaldt på tværs af køn, geografi, uddannelsesbaggrund og politisk overbevisning. Resultaterne peger desuden på, at leg ikke ses som et isoleret fænomen, men at det hænger tæt sammen med trivsel, udvikling, læring og relationer.

Adspurgt om udvalgte aspekter af SPL var forældrene meget enige i læreplanens kvalitets-elementer. Der var især opbakning til det fælles pædagogiske grundlag for SPL. Over 90 pct. var enige i vigtigheden af de elementer, der fokuserer på børnesyn, leg og læring samt trivsel og udvikling, hvilket kunne tyde på, at de så leg og læring som nært forbundne begreber. Samtidig havde forældrene begrænset kendskab til selve teksten i den nationale SPL og de lokale pædagogiske læreplaner.

Der var stor opbakning til udvalgte elementer fra seks læreplanstemaer og den brede forståelse af læring i SPL blandt forældrene. Over tre fjerdedele var enige eller meget enige i vigtigheden af udvalgte elementer fra fem af temaerne, nemlig 'kommunikation og sprog'; 'krop, sanser og bevægelse'; 'social udvikling'; 'natur, udøvelse og science'; samt 'alsidig personlig udvikling'. Udvalgte elementer fra læreplanstemaet 'æstetik og fællesskab' havde mindst tilslutning.

Overordnet set blev faktorer vedrørende dagtilbuddenes samspil (fx forældresamarbejde og relationer mellem personale og børn) og rammer (fx personalets uddannelse og normering) vægget højt af de adspurgte forældre. Omkring 90 pct. angav, at kontakt til personalet og trygge afleveringssituationer var vigtige. 85 pct. angav, at normeringer var vigtige, mens over halvdelen pegede på personaleudskiftning, støjniveau og indeklima som vigtige for kvaliteten.

De primære kilder til viden om kvaliteten i dagtilbud var umiddelbare, mundtligt overleverede informationer. Over to tredjedele fik viden om deres børns udvikling, trivsel og læring gennem deres børn eller personalet, og lidt færre brugte fx AULA eller lignende intranet eller fysiske optegnelser. Under 15 pct. brugte skriftlige, formelle kilder som læreplaner, tilsynsrapporter og forældretilfredshedsundersøgelser.

Implikationer

Resultaterne af denne undersøgelse indikerer en stor forældreopbakning til, at dagtilbuddene arbejder med værdigrundlaget for og indholdet i SPL. Herunder vægter de adspurgte forældre legen højt som en gennemgående del af deres børns hverdag, de bakker op om at samtænke leg og læring og om indholdet i hovedparten af læreplanstemaerne i SPL.

Der er således i en forældreoptik god grund til at fortsætte og styrke arbejdet med at realisere SPL i kommunerne som rammen for den pædagogiske praksis i dagtilbuddene.

Samtidig giver undersøgelsen viden om, hvilke kommunikationskanaler forældre benytter til at opnå viden om dagtilbuddenes kvalitet. Her anvender forældre i højere grad den daglige dialog med personale og leder frem for fx tilsynsrapporter og skriftlig formidling om den pædagogiske læreplan. Denne viden kan bidrage til kommunale overvejelser om, hvilke kommunikationsformer der er mest hensigtsmæssige over for forældre.

Undersøgelsen viser desuden, at forhold som tryghed i afleveringssituationerne, god kontakt mellem børn og pædagogisk personale samt normeringer er vigtige i forældres vurdering af deres barns dagtilbud. Det er således også områder, som bør indtænkes i den kommunale tilrettelæggelse og udøvelse af den pædagogiske praksis i dagtilbuddene.

Leg og den styrkede pædagogiske læreplan

Baggrund

Hovedkonklusioner

Implikationer

Leg og den styrkede pædagogiske læreplan

Andre perspektiver på kvalitet og kilder til viden

Referencer

Bilag 1. Datagrundlag

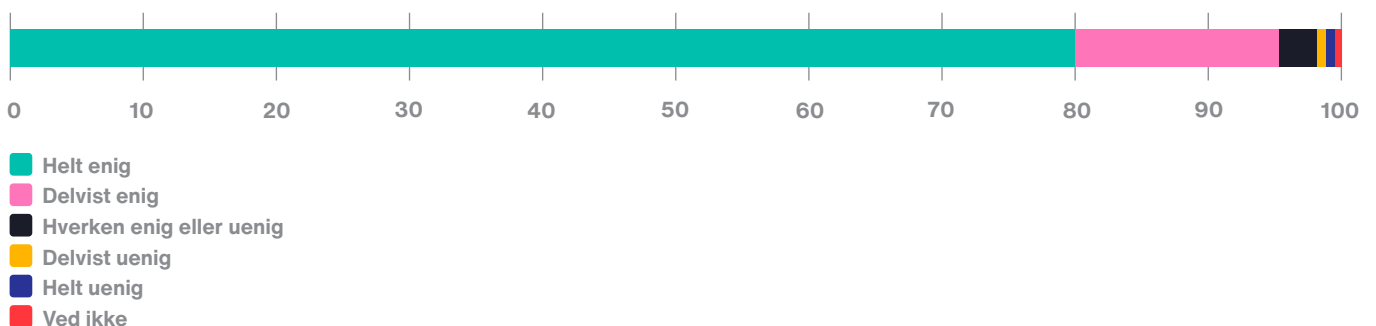
Børns leg er et helt centralt element i danske forældres opfattelse af, hvad der kendetegner et godt dagtilbud. Samlet set angav over 95 pct. af de adspurgte forældre, at de var enten helt eller delvist enige i, at leg bør være grundlæggende for det pædagogiske arbejde, som det ses i figur 1. Dette gjaldt på tværs af køn, geografi, uddannelsesbaggrund og politisk overbevisning. Hvad der menes med begrebet leg, udfoldes nedenfor, men resultaterne af denne undersøgelse peger på, at legen ikke ses som et isoleret fænomen. Snarere tyder forældrenes besvarelser på, at leg hænger tæt sammen med trivsel, udvikling, læring og relationer, som illustreret i dette citat:

“Vigtigst, at mit barn har en primær omsorgsperson/pædagog at gå til. At der er rum for leg, hvori de kan udvikle sociale kompetencer til at indgå i fællesskaber. Så skal resten nok komme.”

Far til vuggestuebarn, Hvidovre

FIGUR 1.

Leg bør være grundlæggende for det pædagogiske arbejde. (Pct.)

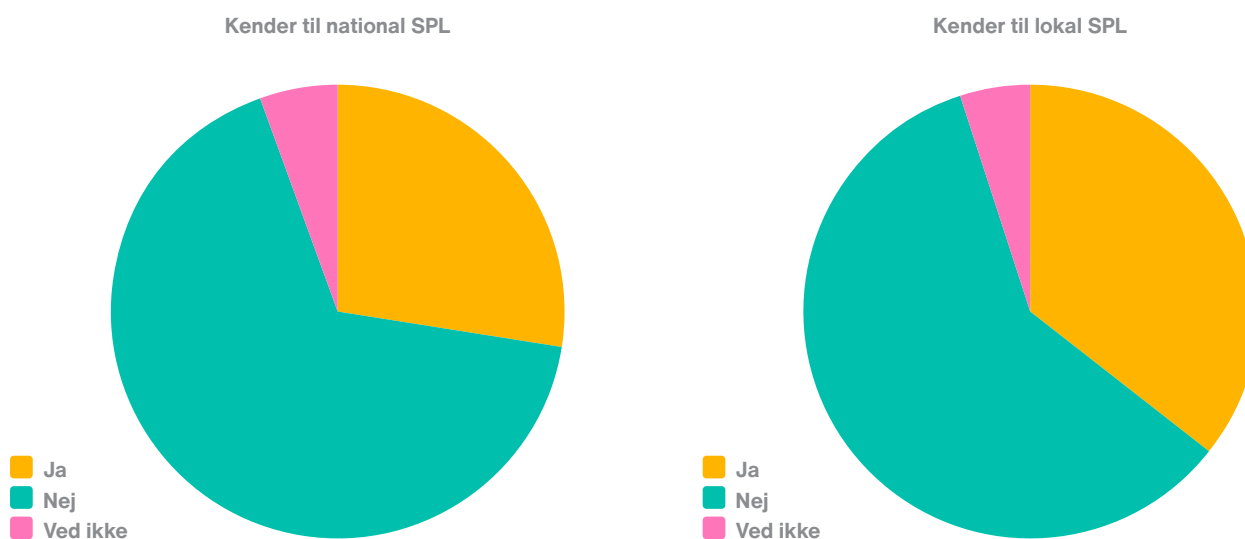
Som et led i at spørge ind til forældres vurdering af kvalitet i dagtilbud blev de spurgt om udvalgte elementer fra SPL. Disse elementer inkluderede en kondensering af de ti punkter under det fælles pædagogiske grundlag og de seks forskellige læreplanstemaer (Børne- og Undervisningsministeriet, 2018). Det skal bemærkes, at denne kondensering er en fortolkning af SPL og ikke omfatter alle nuancer i den oprindelige tekst. Tanken bag disse spørgsmål var, at SPL er den lovgivningsmæssige ramme, som det pædagogiske arbejde skal tilrettelægges og udøves inden for. SPL er således et værdigrundlag og en fælles retning for det pædagogiske arbejde på dagtilbudsområdet. Spørgsmålene giver dermed indsigt i, hvordan forældre vægter de forskellige elementer i den fælles nationale ramme.

Først blev forældrene spurgt, om de kendte til SPL, både som overordnet national ramme og som en konkret læreplan i deres lokale dagtilbud. Som det fremgår af figur 2, svarede en fjerdedel af de adspurgte forældre, at de kendte til den nationale SPL, mens en tredjedel kendte deres lokale læreplan. Dette antyder, at forældrene adspurgte direkte ikke nødvendigvis tillagde SPL særligt stor vægt i forhold til kvalitet.

Det begrænsede kendskab til de konkrete læreplaner dækkede imidlertid over en meget høj grad af enighed, når det gjaldt de tanker og tematikker, som SPL er baseret på. Når forældrene således blev spurgt om udvalgte, centrale elementer fra SPL, var der bred opbakning til elementer fra både det fælles pædagogiske grundlag og læreplanstemaerne.

FIGUR 2.

Kendskab til national og lokal styrket pædagogisk læreplan?

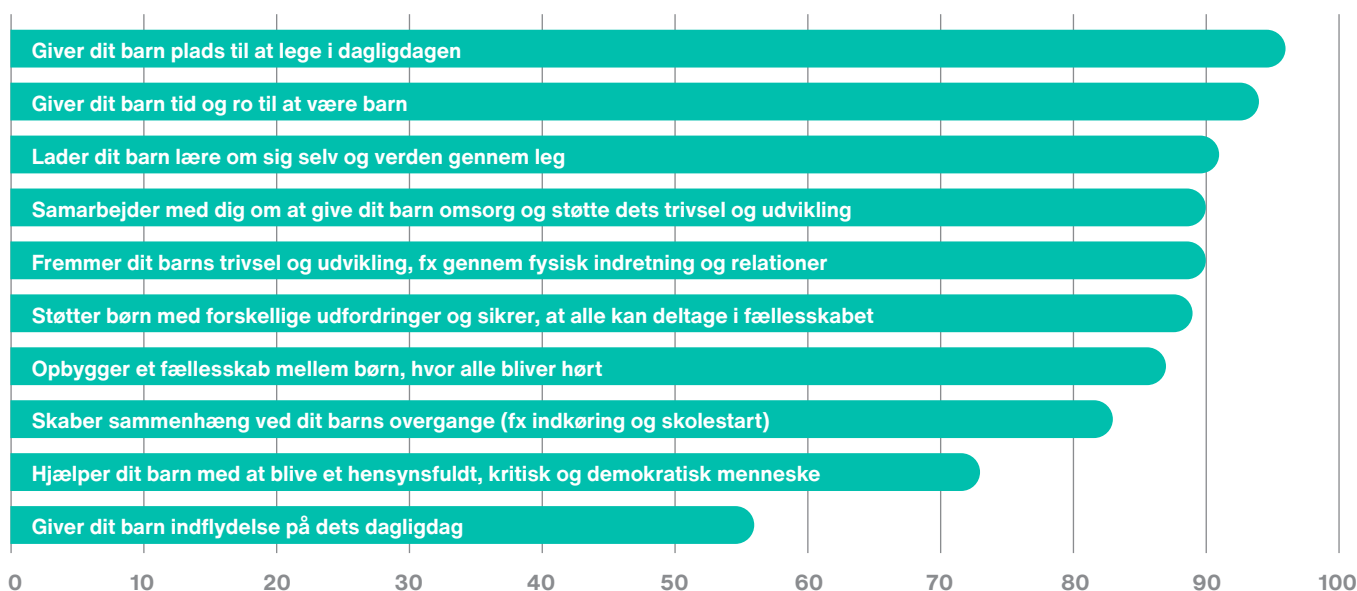

Figur 3 viser, hvor enige de adspurgte forældre var ti udvalgte elementer, der til sammen skulle afspejle det fælles pædagogiske grundlag for SPL. Som det ses, var der især opbakning til de elementer, der fokuserer på børnesyn, leg og læring samt trivsel og udvikling, hvor over 90 pct. af de adspurgte forældre var enige. Det, at forældrene vægtede både leg og læring højt, kunne desuden tyde på, at de ikke så begreberne som modsætninger, men anerkendte vigtigheden af at samtænke dem. Alle ti elementer havde opbakning fra mindst 50 pct. af respondenterne, hvilket tyder på, at det fælles pædagogiske grundlag fra SPL i høj grad afspejler forældrenes børnesyn og deres forventninger til, hvad dagtilbud skal leve op til.

Den nationale SPL indeholder seks læreplans-temaer: alsidig personlig udvikling; social udvikling; kommunikation og sprog; krop, sanser og bevægelse; natur, udeliv og science; samt kultur, æstetik og fællesskab. For at omsætte temaerne til brugbare spørgsmål var det nødvendigt at parafrasere dem, og der har derfor været en dialog med interessenter og fagprofessionelle for at vurdere, hvordan hvert tema bedst kunne kondenseres og formuleres kort og klart. Samtidig dækker flere af temaerne forskellige aspekter af læring, så for at tilpasse temaerne til denne undersøgelse var det nødvendigt at dele to af dem op. Der er således truffet en række valg i forbindelse med operationaliseringen af læreplanstemaerne frem for at bruge beskrivelserne fra bekendtgørelsen til dagtilbudsloven direkte. Disse valg blev foretaget for at gøre temaerne egnede til et spørgeskema, men samtidig var det uundgåeligt, at visse nuancer gik tabt i denne proces.

FIGUR 3.

I hvilken grad er det vigtigt for dig, at dit barns dagtilbud lever op til følgende?
(Andel i pct., der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad")

Temaet 'udeliv og science' blev tilpasset, så forældrene fik to separate svarmuligheder, nemlig "Udvikle sin nysgerrighed efter at udforske naturen" og "Få forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling". Temaet 'æstetik og fællesskab' blev delt op i svarmulighederne "Få erfaringer med at bruge forskellige materialer, redskaber og medier" og "Opleve egne og andres forskellige kulturelle baggrunde og traditioner". Derved fik de adspurgte forældre mulighed for at vælge mellem otte kategorier, der tilsammen skulle repræsentere de seks læreplanstemaer.

Selv om respondenterne ikke nødvendigvis kendte til SPL og de specifikke læreplanstemaer, var der overordnet set opbakning til temaernes indhold og brede forståelse af læring. Som illustreret i figur 4 var over tre fjerdedele af

forældrene enige eller meget enige i vigtigheden af udvalgte elementer fra de fem temaer 'kommunikation og sprog'; 'krop, sanser og bevægelse'; 'social udvikling'; 'natur, udeliv og science'; samt 'alsidig personlig udvikling'. Denne opbakning blev også afspejlet i flere af forældrenes uddybninger af, hvad de så som vigtigt i deres børns dagtilbud, som de følgende tre eksempler viser:

"Vigtigheden af at bevægelse er en naturlig og prioriteret del af dagligdagen."

Mor til børnehavebarn, Slagelse

"Empati og være en god ven."

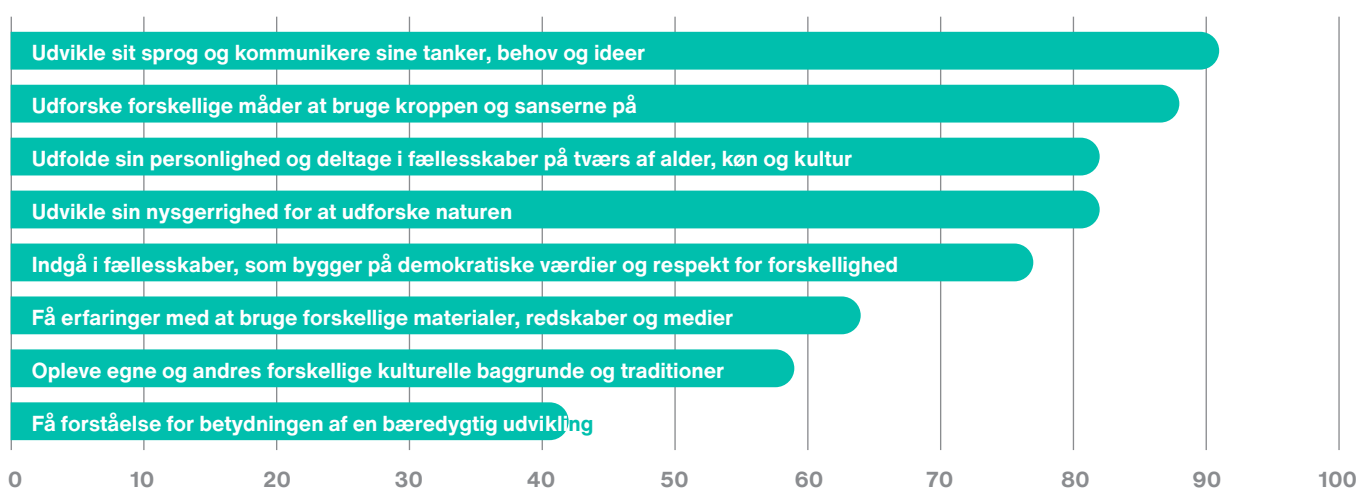
Mor til vuggestuebarn, Ballerup

"Børnene må gerne dyrke deres ideer og fantasi. Være kreative og ikke bange for at skille sig ud."

Far til børnehavebarn, Herning

FIGUR 4.

I hvilken grad er det vigtigt for dig, at personalet i dit barns vuggestue, dagpleje eller børnehave understøtter dit barn i følgende? (Andel i pct., der har svaret "I høj grad" eller "I meget høj grad")

Det læreplanstema, hvor der var lavest tilslutning til udvalgte elementer, var 'æstetik og fællesskab', hvad angik både spørgsmålet om materialer, redskaber og medier og spørgsmålet om forskellige kulturelle baggrunde og traditioner. De to forskellige elementer fra temaet fik opbakning fra henholdsvis 64 og 59 pct. af de adspurgte forældre. Det samme gælder for bæredygtighedsdelen af temaet 'natur, udeliv og science', som 42 pct. af forældrene fandt vigtigt.

Generelt set tyder forældrenes besvarelser dog på, at deres syn på kvalitet i dagtilbud stemte overens med den kvalitetsforståelse, der ligger til grund for SPL. Dette gjaldt især for det fælles pædagogiske grundlag og dets fokus på leg og læring, men også de mere konkrete læreplans-temaer havde en høj grad af opbakning.

Andre perspektiver på kvalitet og kilder til viden

Baggrund

Hovedkonklusioner

Implikationer

Leg og den styrkede
pædagogiske læreplan

**Andre perspektiver på
kvalitet og kilder til viden**

Referencer

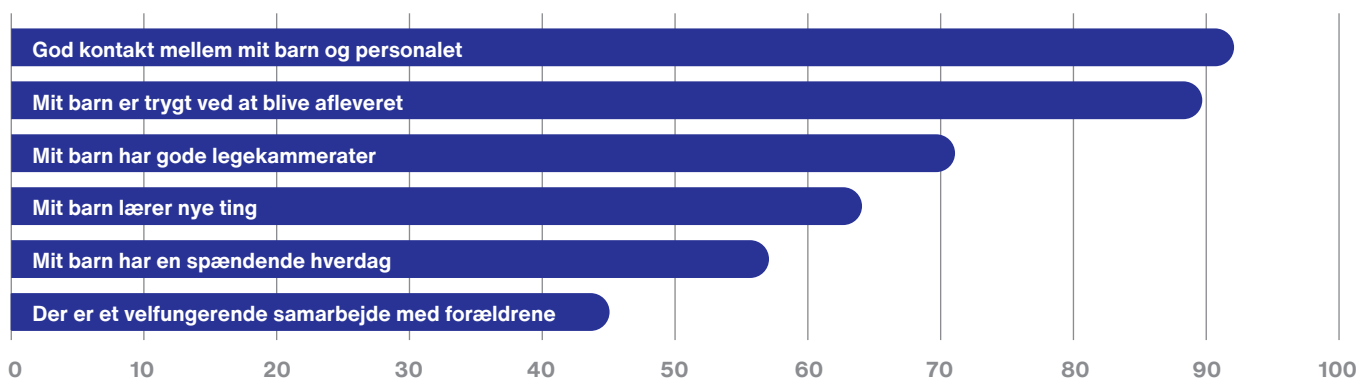
Bilag 1. Datagrundlag

Kvalitet i dagtilbud er et alsidigt begreb, der dækker over en række forskellige faktorer inden for forskellige områder (EVA, 2017). For også at afdække kvalitetselementer, der ikke umiddelbart indgår i SPL, spurgte denne undersøgelse derfor også ind til forældrenes syn på det, der her blev operationaliseret som dagtilbuddenes samspil og rammer.

Hvad angår samspillet, var det især de nære relationer og tryghed, der blev vægtet, som det fremgår af figur 5. Dette billede stemmer overens med tidligere undersøgelser, der har vist, at forældre prioriterer nærvær, stabilitet og tryghed i daginstitutioner (DEA, 2021; Næsby, 2019). Omkring 90 pct. af de adspurgte forældre angav, at kontakt til personalet og trygge afleveringssituationer var vigtige for deres syn på dagtilbuddet. Forældresamarbejde blev til gengæld vægtet relativt lavt, når forældre skulle vurdere deres børns trivsel og udvikling i dagtilbuddet, hvilket kunne antyde, at forældre sætter deres børns behov for gode relationer før deres egne.

FIGUR 5.

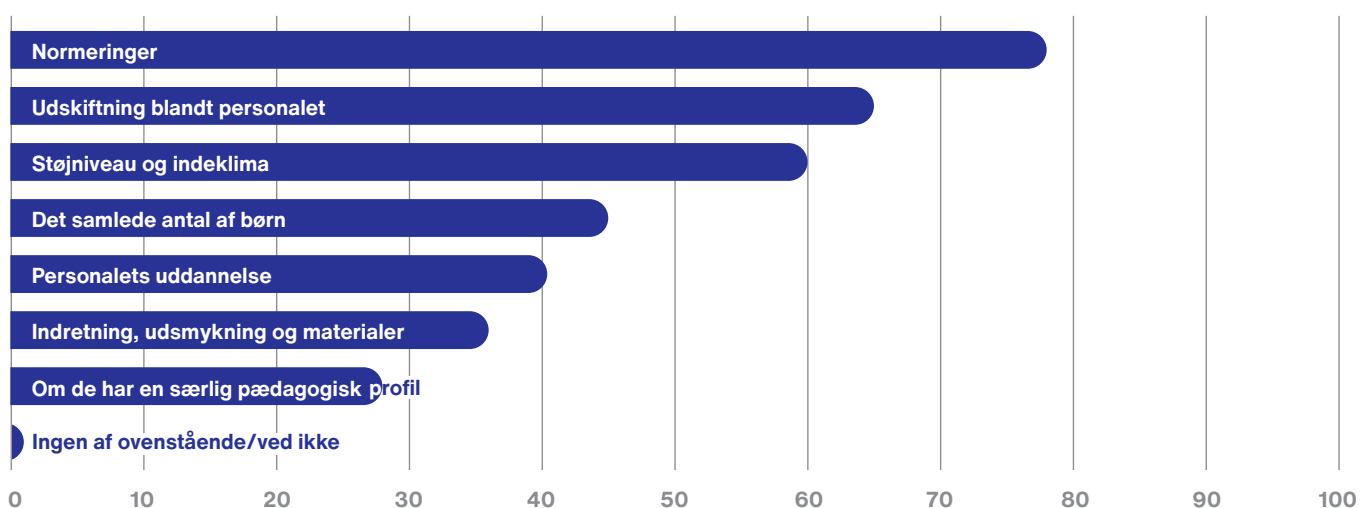
Hvad er vigtigt for dig, når du skal vurdere, om dit barn trives og udvikler sig i sit dagtilbud? (Pct.)

Hvad angår rammerne, scorede især normeringer højt blandt de adspurgte forældre, hvor 85 pct. angav det som en vigtig faktor, som det ses i figur 6. Dette afspejler tidligere undersøgelser, hvor forældre har nævnt normeringer som et centralt element i deres syn på kvalitet (Svinth & Henningsen, 2021). Over halvdelen af de adspurgte forældre pegede ligeledes på personaleudskiftning samt støjniveau og indeklima som vigtige elementer, når de skulle vurdere kvalitet. Desuden vægtede de adspurgte forældre i mindre grad personalets uddannelsesbaggrund, ligesom indretning, udsmykning og materialer blev set som mindre vigtige end støjniveau og indeklima.

FIGUR 6.

Hvad er vigtigt for dig, når du skal vurdere, om rammerne er gode i dit barns dagtilbud? (Pct.)

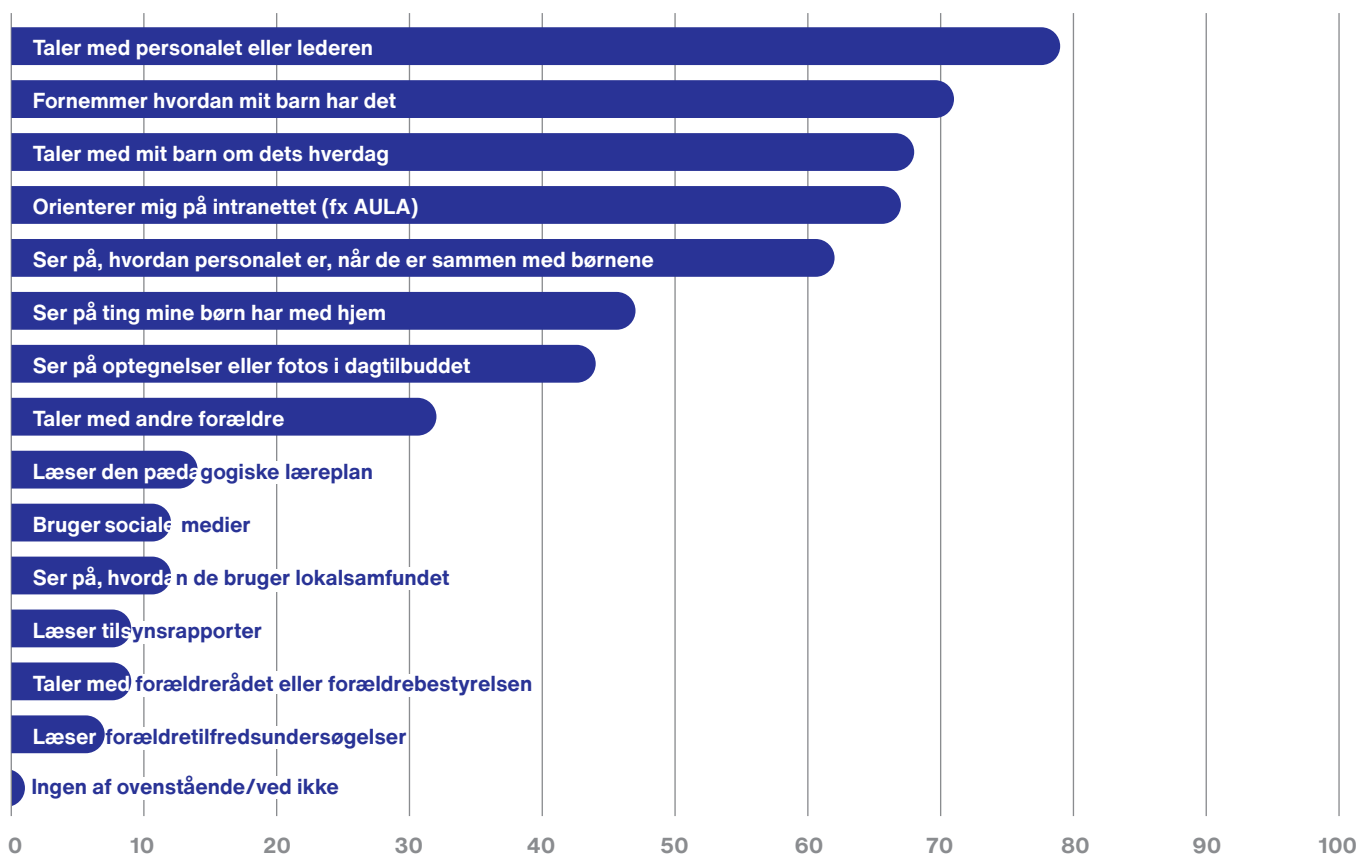
Ud af faktorerne knyttet til dagtilbuddenes rammer, var det lavest prioriterede pædagogiske profiler, dvs. om der var særligt fokus på eksempelvis udeliv, musik eller kreativitet. Dette kan hænge sammen med ovenstående observation af, at forældrene generelt anså gode relationer som et basalt element for at sikre høj kvalitet. Nedenstående citat illustrerer netop tanken om, at faktorerne knyttet til samspil blev set som vigtigere end faktorerne knyttet til rammer:

“Tryghed frem for alt. Alt det pædagogiske, motoriske og læringsmæssige er totalt ligegyldigt, hvis ikke børnene er i et trygt og rart miljø.”

Mor til vuggestuebarn, Ballerup

FIGUR 7.

Hvordan får du primært viden om dit barns dagtilbud? (Pct.)

Samtidig reagerede nogle forældre på spørgeskemaets fokus på dagtilbuddenes betydning for børns trivsel, udvikling og læring. Dette skete primært i fritekstsvar, hvor nogle respondenter fastholdt familiens og hjemmets centrale rolle. Som nedenstående citat illustrerer, kan der her ligge en forståelse, hvor børns trivsel, udvikling og læring ses som et samspil mellem dagtilbud og hjem, som potentielt kunne være genstand for yderligere undersøgelse:

“Mit barn trives og udvikler sig. Om det er rammerne, personalet eller planer, der gør det, ved jeg ikke. Og jeg har heller ikke behov for at vide det. Opgaven ligger vel også primært hos mig som forælder og ikke i pasningsordningen.”

Mor til børnehavebarn, Aalborg

Slutteligt blev forældrene spurgt om, hvordan de fik informationer om deres barns dagtilbud. Svarene fremgår af figur 7. Over to tredjedele af de adspurgte forældre brugte deres børn eller personalet som primære kilder til viden om deres børns udvikling, trivsel og læring. Desuden brugte mange AULA eller lignende intranet. Mellem 30 og 50 pct. benyttede sig af ting, deres børn havde med hjem eller fysiske optegnelser i dagtilbuddet eller talte med andre forældre. Dette tyder på, at det primært den umiddelbare, mundtligt overleverede viden, forældrene trak på for at vurdere kvaliteten i dagtilbuddet.

Til sammenligning benyttede under 15 pct. af forældrene sig af skriftlige, formelle kilder som læreplaner, tilsynsrapporter og forældretilfredshedsundersøgelser. Det var også et mindretal, der brugte sociale medier, talte med forældrebestyrelser eller så på dagtilbuddenes involvering i lokalsamfundet. Dette resultat tyder dels på, at hvis man vil kommunikere til småbørnsforældre omkring kvalitet i dagtilbud, kan man med fordel gøre det via ledere og personale

i dagtilbuddene. Dels tyder det på, at det kræver en indsats, hvis man vil informere forældre via dokumenter som læreplaner, tilsynsrapporter og forældretilfredshedsundersøgelser.

Referencer

Børne- og Undervisningsministeriet. (2018). *Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.*

DEA. (2021). *Børn der skifter daginstitution.* Tænk tanken DEA. <https://www.datocms-assets.com/22590/1621414044-born-der-skifter-daginstitution.pdf>

EVA. (2017). *Kvalitet i dagtilbud – pointer fra forskningen.*

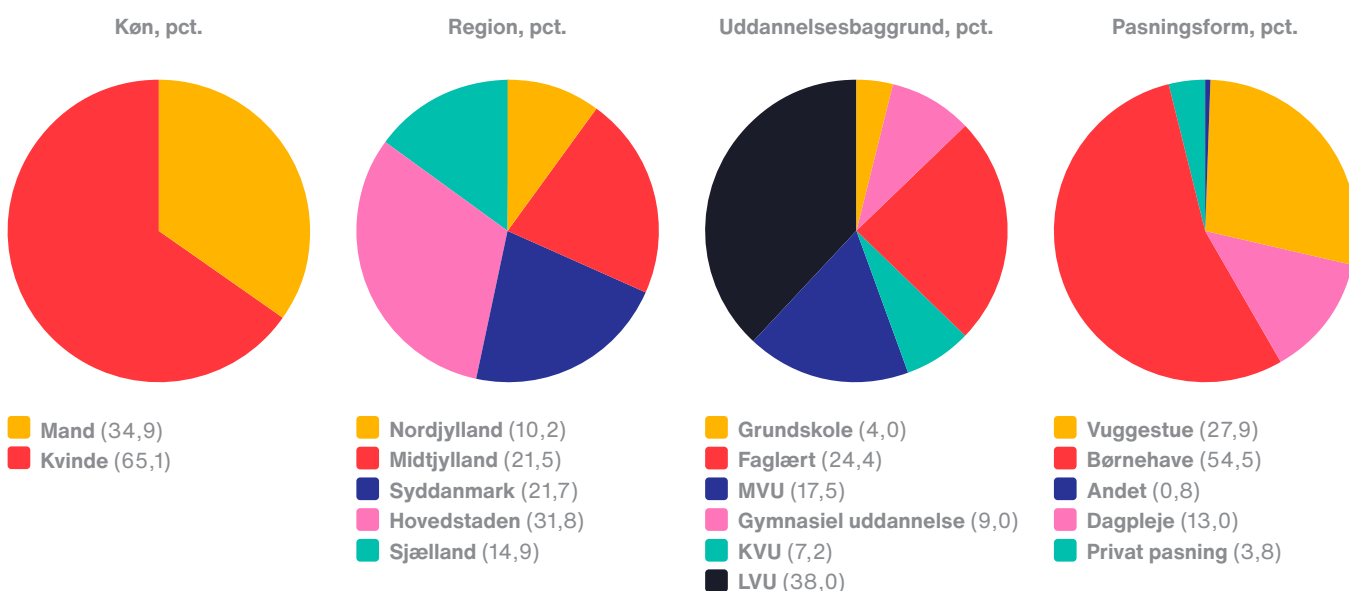
Næsby, T. (2019). *Forældrenes holdning til kvalitet i dagtilbud.* Danske Professionshøjskoler.

Svinth, A. L., & Henningsen, I. (2021). *Normeringens betydning for kvalitet i daginstitutioner.* DPU.

Wolf, K. D. (2018). Stakeholders' opinions of quality in Norwegian kindergartens. *Early Years.*

Bilag 1. Datagrundlag

Denne undersøgelse baserer sig på et spørgeskema udsendt til et udsnit af danske forældre med 0-6-årige børn i dagtilbud. Spørgeskemaet blev distribueret af Epinion på vegne af DEA og LEGO Fonden og havde 1.033 respondenter. Stikprøven vurderes til at være repræsentativ i forhold til køn, region, uddannelsesniveau og pasningsform. Nedenfor udspecificeres respondenternes karakteristika i forhold til køn, region, uddannelsesbaggrund og pasningsform samt deres kommunalpolitiske præferencer.

I forbindelse med operationaliseringen af den styrkede pædagogiske læreplan (SPL) blev DEA's pædagogiske panel inddraget. Panelet består af fagprofessionelle, som gennem deres arbejde har et detaljeret kendskab til, hvordan SPL bruges i hverdagen, og hvordan forældre generelt forholder sig til kvalitet i dagtilbud. Både spørgeskemaets overordnede design og formuleringen af udvalgte spørgsmål blev forelagt panelet.

Spørgeskemaet blev udsendt i august 2021, hvor mange corona-restriktioner endnu var gældende. Dette havde bl.a. medført, at regeringen havde udskudt realiseringen af SPL. Desuden arbejdede mange dagtilbud endnu med omfattende corona-restriktioner i form af fx aflevering i døren, aflyste forældremøder og øget fokus på hygiejne. Disse forhold kan muligvis have påvirket nogle af besvarelserne, fx vedrørende kendskab til SPL eller kommunikation med dagtilbud.

Hvilket parti ville du stemme på, hvis der var kommunalvalg imorgen? (Pct.)

